

SIMONFY GYULA

NÉHÁNY SZÓ

A MODERN

nőemanczipációról

Ára: 20 kr.

1900

DOBROWSKY ÉS FRANKE

Budapest

I.

∞ LÉNYEGE ∞

Azon számos fontos és az Új század viszonyainak alakulására erős befolyást gyakorló kérdések közül, melyek egyre mindjobban és jobban lépnek előtérbe, talán egyik sem olyan, mely annyira volna Összefűzve a társadalom minden egyes rétegének érdekeivel, mint épen a modern nőemancipáció.

És midőn annak lényegéről van szó, első sorban meg kell állapítanunk azt, hogy tulajdonképen miben is áll az a sokat hangoztatott nőemancipáció ?

A nőemancipáció alatt értendő a női nemnek kilépése működésének azon aránylag szűk keretéből, melyet még huszonöt évvel ezelőtt is mind gazdasági, mind pedig ideális tekintetben betöltött, a mikor ugyanis működésének súlypontja a család szűk körében nyugodott. Igen természetes, hogy a nőemancipációt nem lehet és nem szabad úgy felfogni avagy értelmezni, mintha az az utolsó évtizedeknek káros kinövése lenne, mert minden időkből léteztek olyan nők, kik „tulajdonképeni és természetes” hivatásukat nem a szűk családi körben, nem a nyugodt és békés családi tűzhely közelében, hanem az élet viharos harczában keresték

és találták. Csak át kell lapozgatni a világtörténelmet, a hol állításunk beigazolására számos példát találunk. Ilyeneknek kell tekinteni például az ókori „jósnőket”, ilyenek voltak azon nők is, kik a kereszténység első századában martyromságot szenvedtek. Főképen azonban az ó-germánoknál akadunk erős nőemanczipáczióra, hisz ismeretes, hogy az ó-germán nők férjeiket még öldöklő csatákba is követték.

Ámde az emanczipácziónak ez a neme egészen más mint a korunkbeli nőemanczipáczió. A mi akkoriban kivétel volt, az ma jóformán jelszóvá vált, mert míg nők az ókorban csak kivételesen lépték túl a természet által nekik szánt hivatást, korunkban egyrészt a szükség kényszerítő hatásának, másrészt pedig az igazi nőiesség és a családi érzék hiányának kell azt betudni.

A mi pedig a modern nőemanczipácziónak nagyságát és terjedelmét illeti, azt főképen oly írók, kiknek szelleme nem ment az irigység rút érzésétől, túlozva és pedig úgy szeretik feltüntetni, mintha manapság az összes a világon csak létező nőkből kiveszett volna az igazi nőiesség és családi érzék. Ez minden esetre olyan túlzás, a mely ellen a nők joggal tiltakozhatnak és azt felelhetik, hogy ha talán van is valami kis igazság e súlyos

vádban, a férfiakból még nagyobb mértékben és hamarabb vész ki a családi érzék.

Éppen azért ezt a kérdést nem is akarjuk hosszasan fejtegetni, hanem megelégszünk egyszerűen annak a megállapításával, hogy bizony a nőemancipáció tényét — ha mindjárt nem is az előbb emiitett túlzott értelemben — tagadni nem lehet és hozzá tehetjük joggal még azt is, hogy az ma már oly mértéket öltött, amely éppenséggel nem kívánatos és a társadalom alapjának éppenséggel nem válik javára.

Minden esetre ma már mindenkinek meg kell barátkoznia azzal a gondolattal, hogy a művelődés haladásával mint minden egyéb, úgy a szocziális elemekről és ezek közül első sorban a család lényegéről és feladatáról szóló felfogás is változásnak van alá vetve. Hiszen még a szerelem, az oly sokat dicsőített, boldogított érzés is milyen változékony. Szem előtt kell tartani továbbá azt is, hogy a napjainkban olyan nagy mértékben kifejlett közlekedés mellett a régi, szilárd, patriarchális családi viszony egy kevésbé kötött formának engedte át helyét. Eltűnni bizonyára nem tűntek el teljesen a családnak tiszteletre méltó kötelei, azonban, hogy e kötelek meglazultak, ez olyan tény, mely ugyan elég szomorú, de a melyet kétségbe

vonni nem lehet. Mindazonáltal a családi érzéknek teljesen kihálnia soha sem szabad, a mint nem szabad eltűnnie a családi tűzhely iránti szeretetnek és tiszteletnek: ennek a szeretetnek és tiszteletnek erősebbnek és szilárdabbnak kell lennie, olyannak, hogy megállja helyét még a kultúrának romboló hatásával szemben is. Örökkétartó kell, hogy legyen a szeretet ezen meleg és természetes érzése, mely az embernek keblében lakik. Hisz az összetartozás ezen élő érzésen alapul az államnak egész léte, mert hisz bármiként is alakuljanak a társadalmi viszonyok, — a család minden időkre megmarad a nemzetek legszilárdabb oszlopának és ebben rejlik ismét oka annak, hogy minden lehető el kell követni az iránt, hogy ez az államfentartó oszlop, mely már-már erősen meg van rongálva, teljesen romba ne dőljön.

Miután azonban épen a nő testi és lelki tulajdonainál fogva a családi érzék legerősebb menedékvára s miután épen a nőemancipáczióknak tendenciája az, hogy a nőben az igazi nőiességet és a családi tűzhely iránti érzéket csökkentse, benne minden esetre a családi szellem és érzék fokozatos szétmállásának a veszélye rejlik. És ez a veszély ma már elég nagy és azért annak felismerése nemcsak fontos, hanem első sorban

talán magukra a nőkre nézve is szinte kötelességnek mondható. Mert minden veszély, — bármilyen tekintetben is legyen arról szó — félig el lesz háritva, ha fáradságot veszünk magunknak, hogy annak okát lelkiismeretes komolysággal kutassuk.

OKAI

Ha közelebbről szemügyre vesszük a modern nőemancipációt, akkor azt fogjuk találni, hogy az főképen két egymástól ugyan különböző, bizonyos tekintetben azonban mégis összefüggő oksorozatból ered, t. i. anyagi és ideális okokból.

Az egyik esetben tényleg a szükség súlyos kényszerítő hatása az életszükségletek előteremtésére az indító ok, mely ezer meg ezer nőt az úgynevezett emancipációra készítet; a szükség kényszeríti őket arra, hogy lépjenek ki a védelmet nyújtó családi körből és vegyék föl a létért való küzdelmet s annak ezer baját. Nemcsak a férfiaknak jut ki osztályrészük az életküzdelemből, a nőknek is ki kell lépniök annak tüskés-tövises csatasíkjára. Ez a kényszerítő hatás tehát az, a mely alatt létrejő az emancipációnak egyik része.

Ha az emancipációnak ez a neme méltán megérdemli rokonszenvünket és nem lehet tagadni, bizonyos tekintetben szánsalmat kelt minden komolyan gondolkodó ember lelkében, akkor annál is inkább elítélésre méltó az emancipációnak az a másik válfaja, melyről az előbb azt mondtuk, hogy ideális okokból ered. Ez azon emancipáció,

melyet inkább az úgynevezett „szellemi túlfeszültség” nevével lehetne megjelölni, mely azonban elég gyakran olyan alakot ölt, hogy azt jogosan el lehet ítélni.

Eléggé ismeretes az emanczipált nőknek ez a faja, hisz nem ritkán látjuk azokat a színpadon vagy valamely regényben lelki szemeink előtt elvonulni. Látjuk őket, a mint egyrészt igen jól érzik magukat az élet sikamlós parkettjén, másrészt azonban az ő idegeik nem bírják vagy nem akarják elbírní a konyha vagy gyermekszoba levegőjét.

Az emanczipáció okai és feltételei gazdasági természetűek, melyek gazdasági életünknek sajátos viszonyaiból erednek. Ugyanis a mai gazdasági viszonyok mellett napról-napra a sok gép daczára több és több emberi munkaerőre van szükség; a munkamegosztás rohamos haladást tüntet föl és ez teszi lehetővé azt, hogy az életnek hatalmas, sohasem pihenő gépezete mindig új emberanyagot vegyen föl, — másrészt azonban folytonosan szaporodik az emberek száma is, mely mindannyi odatódul az élet piaczára és munka után áhítozik, s így nem csoda, ha nem minden kéznek akad munkája.

Ha ez így van — kérdezhetné valaki — miért tódulnak akkor még a nők is oly nagy számban a munka piaczára és miért keres-

nek ők is ott munkát ? Miért nem értékesítik erejüket mindannyian a családi tűzhely körül mostan is? Hiszen ez a gondviseléstől nekik szánt hivatás !

A válasz erre ép olyan egyszerű, a mint magában véve fájdalmas is. A nő azért kénytelen ma más munkakört keresni magának, mert a házi munka manapság már nem nyújt elegendő tért a nagy mennyiségben kínálkozó női munkaerőnek. — Ez ismét abban leli magyarázatát, hogy az idők haladásával maga, a nők által végzendő munka mennyisége is csökkent, ellenben a kényelem növekedett, másrészt azonban nem történik ma oly nagy számban a családalapítás, mint azelőtt. A házasságkötések száma esztendőről-esztendőre jelentékenyen csökken, a mi ismét a súlyos életviszonyokban leli magyarázatát. Hozzájárul ehhez még a férfi és női nemzedék száma között létező nagy aránytalanság.

így például még Németországban is, a hol pedig e tekintetben még legkedvezőbbek a viszonyok, 15.200.000 16 éven felüli nővel szemben a férfiak száma csak 12.000.000.

Azokban még abban az esetben is, ha a két nem közötti arány kedvezőbb lenne, még akkor sem volna valami fényes kilátásuk a nőknek arra, hogy egy férfiúnak és család-

nak szenteljék munkaerejüket és pedig azért nem, mert a jelenkor gazdasági viszonyai a nő-sülésre hivatott korban levő férfiaknak nagyobb részét a házasságtól nem épen ok nélkül visszariasztják. A félelem, hogy erkölcsös, munkaszerető, igazán szerény, nőies hitestárs helyett egy magát díszíteni szerető divatbábot kap feleségül, már nem egy tisztos és komolyan gondolkodó férfiút tartott vissza attól, hogy megházasodjék. De ezt csak mellékesen jegyeztük meg.

De ennél a jelzett félelemnél még sokkal nagyobb akadály az, hogy a mai gazdasági viszonyok mellett lehetetlen is a házasságra lépés oly korban és oly nagy számban, mint az a létező nők nagyobb számára való tekintettel kívánatos lenne.

A statisztika szerint ugyanis száz 20 és 30 év között levő férfiú közül átlag csak 27 lép házasságra, tehát csak egy negyed-része. Ezt ismét arra szokták visszavezetni, hogy a korunkbeli viszonyok azért kedvezőtlenek e tekintetben, mert a nőknek általában oly nagyok az igényei, a melyeket az élet nehézségeivel küzdő férjek nem képesek kielégíteni. Ezt a tényt még a talán elfogultabban ítélő nőknek is el kell ismer-
niök.

És a súlyos baj elől csak egy menekvésí mód van és ezt főképen az anyák vessék szívükbe. A baj eredő oka a nevelésben rejlik ; épen azért tanítsák meg leányaikat kötelességtudásra, valamint arra, hogy szétszakítva a társadalmi kódex bilincseit, olyképen osszák be életüket, hogy „csak addig nyújtózzanak, ameddig a takarójuk ér.” Nem egy tisztés és becsületes munkás ember jutna ily módon abba a kellemes helyzetbe, hogy szíve sugallatát követve, egy megelégedésteli házás életben keresné és fel is lelné az élet boldogságát, így azonban Hymen, a házasság istennője legjobb törekvése mellett is csak aránylag kevés leányt segíthet az arany kárika birtokába s köztük ennél fogva sokan kénytelenek nehéz munka árán létüket biztosítani.